

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 49.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 4. decembris 1928.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

2. árg.

UM GIVID VERÐUR GÆT-
UR, so vil ein í tí »au-
toriseraða« kunngerarblaði
»Dimmaketting« mangan hava
rent ímóti lýsingum frá tí í nú-
tíðini nevnda »Færøernes Foged-
rete«, har dómarin, vegna ein
ella annan sakfóra, hevur tikið
hetta ella hatta búgvíð
»under Konkursbehandling«
Henda lýsing er tíverri ikki so
sjáldsom at siggja í tí »autoriseraða«.
Men til tíðir koma eisini
líkar lýsingar fram, ið hava
nakað nógv til felags við hesar
áðurnevndu — eisini frá »Fær-
øernes Fogedrete« — men tó
ljóða eitt sindur óðrvisi: Vegna
ein ella annan sakfórara, »for
en Pant- og Udlægshaver« verður
nú hetta og so hatta heim
selt við »Tvangsauktion«.

Hesar »tvangsaksjónir« eru
íkkí sjáldsamar nú á døgum
her í Føroyum. Tær kunnger-
ingar, ið koma fram í tí »auto-
riseraða«, bera prógv um, at
tað er víða har í Føroyum, at
soleiðis er stalt, at menn í
ringum og trongum korum, ikki
eru mentir at greiða sínar
skyldir og ábyrgd í ásettari tíð.
Og Creditor leggur sekin í um
eitt heim verður lagt oyði,
minni enn so. Vit hava so
mangan sæð, at soleiðis er, og
er tað ónýtt at undirstríka tað
nærri. Tað hevur so mangan
hent.

Men hin fátæki skal eisini
liva og honum skal eisini unn-
ast eitt heim, eitt skýli undir
himninum. Hann kann ikki
gera víð, at hann er fátakur,
líka so lítið sum hann kann
gera víð, at hann er føddur.
Men hann er til á foldum, og
eitt hvørt stað má hann vera.
Onkursaðni skal hann hava
eitt heim, og um honum ikki
eydnast at halda sær egið heim,
so má tað unnast honum eitt
skýli, har hann kann liva við
sínun, ætint tað nú bert er
eitt, hann kann nevna sítt, ella
tað eru fleiri.

»Himmalsins fuglar hava
reiður«..... Segði meist-
arin, tá hann fjakkaði í hesum
hjártaleysa heimi. Men nú sær
illa út, at tað heppnast tí stórsta
Harrans skaparaverki menneskj-
anum — um hon er fátøk —
til eina hvørja tíð at finna sær
eitt heim, ella í minsta lagi eitt
skýli.

Í útheiminum er tað all-
mannakunnugt, at hópur av
menneskjum liva uttan heim.
Og roynt verður, har góðhjárt-
aði menneskjur stjórna býum
og stórstoðum, til at bota um
hesi víðurskifti. Og mong eru
tey heimini, ið býarstýrir hava
reist, ja bæði stórir og príðilgir
bygningar vera reistir, fyri at

fáa teim heimleysu innivist fyri
rimuligan pening.

Heldur illavörðið ella kanska
beinari miðsátt sær tað út,
at menneskjur í einum so lít-
um samfelagi, sum her í Fø-
royum, har vit næstan kenna
hvørt annað, annaðhvørt bein-
leiðis ella umvegis, skulu vera
so ísattir, at siggja eina slíka
lýsing, sum frammanfyri nevnt.
í tí »autoriseraða«, og ikki geva
tí gætur meira enn so, at táð
aksjónin er av, so er alt yvur-
staðið.

Úti á teim smærru byggunum
kann kanska ikki stórt gerast
fyri at bota um hetta, og sjálv-
andi allarminst um viljin skuldi
skortá í teim smáu víðurskiftum.
Men í stórra stoðum, sum t. d.
í Havnini (her trúta ikki húsa-
gangsheimini, lesið bert »Dim-
maketting«) kundi nógv verið
gjort fyri at fyrirbyrgt, at menn
og konur og børn gerast heim-
leys, bert viljin var til tess. Her
kundi eitt býarstýri við tolligum
hjártalagi avrika stórverk á
henda hátt, nevnliga fingið hús
til vegar til tey, ið nú gerast
heimleys. Men vit kenna tey
býarstýrir, ið sitið hava og enn
sita í Havnar býi, og hjartalag
teirra er allkunnugt — tað er
eins og hin ævigi jókulsúrur,
ið aldri, aldri tinar.

At tað hava verið loðir, har
býarstýrið kundið gjørt eitt
sindur fyri at bota slík kor, um
viljin var til tess, er ivaleyst, men
viljin hevur altíð, altíð skortað.
T. d. í 1916, táð hin gamli
realskúlin skuldi seljast, tá búði
familjur í honum, ið annars
einki heim áttu, men býarstýrið
læt realskúlan fara sær av hond-
um, og sjálvsagt var úrslitið
at hesi menneskjur vóru ríkin
á dyr. Har kundi, um býar-
stýri vildi, verið pláss til fleiri
familjur, men tað troystaðu
teir tæverandi býarstýrslimir
sær ikki, minni enn so. Og so
kundi fleiri dómir verið tikin
og altíð vil hin kald, skortandi
viljin gera seg galdandi.

Í longri tíð hevur ein stórir
múrur staði í tí eystara parti-
num av Havnini (har var tað
eisini trotabúgvíð, ið gjørdi, at
hann ikki var gjørdur líðugur),
verið til fals, og har kundi
verið húsarúmd og heimstað
hjá mongum, men tað rorur ikki
teir ísattirdu í Havnar býar-
stýri.

Hetta má haldast av vera so
týðandi spurningur sum nakar hjá
einum býarstýri at hugsa um: at
skaffa teim borgarum inn-
ivist, ið ríknir vera frá
húsi og heimi. Og tað gerst
lagaliga, bert viljin er til tess.

Oh, Sparsommelighed!

Naar de store sparer Skillingen, ruller Daleren for de smaa.

THORSHAVNS BYRAAD er
under den nuværende Ledelse
og Udfoldelse kommet ind paa
en Sparemetode, der kan faa
selv den mest ligeglade Borger
til at anstille Betragtninger.
Dette Sparesystem, lader det til,
soges hurtigst muligt organiseret,
muligvis under Hensyntagen til,
at det nuværende Byraad nu
kun har en Maaned Levetid
og den knapt tilmaalt enda.

Naar vi i disse Dage betragter
det gamle Strog, der hedder
»Gongin«, kan man ikke sige
andet end, at der er foregaaet
en meget stor Omvæltning, (det
har desværre intet til Fælles
med Udvikling). De gamle
Huse ryddes bort, og man
biller sig ind, at det er i den
Hensigt, at udvide »Stroget« og
i Stedet faa en til vor Tid
passende Gade. Men dette synes
ikke at være Tilfældet. Om
saa skulde være, at det nuvæ-
rende Styre i Thorshavns By,
havde ladet regulere denne
gamle »Gang«, og Nutiden
havde faaet en Vej, man havde
været tjent med, saa vilde vel
ogsaa en saadan Prestation fra
Byraadets Side været en saa
stor Tjenstvilighed overfor Nu-
tidens Mennesker i vor Hoved-
stad, at den burde komme i
Glas og Ramme og udstilles i
Poul Isaksens Vindue i Kopar-
gotu. Men det er overflodigt
og spildt Umage, at søge efter
en Byraads-Præstation, der er
Glas og Ramme værdig.

Naah — det var den spar-
sommelige Regulering af »Gon-
gin«, hvor Sparesystemet er
kommet til Anvendelse, at der
kunde være nogen Anledning
til at sige et Par Bemærkninger.

Byraadet havde bekendtgjort
i de stedlige Aviser og ved Op-
slag i de »heldige« sorte
Tavler, der er forsynede med
Ruder og Laas og andre Sik-
kerhedsforanstaltninger, saaledes
at Borgerne holdes a jour med,
hvad det »virkssomme« Byraad
nu havde i Hensigt: Den gamle
Bygning i »Gongin«, kaldet
»CERES« skal sælges til Ned-
rivning.

Det indkomne Tilbud paa
den thorshavnske »CERES« var
ikke tilfredsstillende for de
ærede Byraadsmedlemmer. »Det
var der ingen Mening i, det er
altfor billigt«, noget saadan i
den Retning har vel været de
Ytringer, der har været frem-
førte, da der skulde tages Be-
stemmelse om det indgivne Til-

bud; og naar samme Herr
hver Dag kredser mellem høje
Priser og lave Lønninger, for-
staar man bedre det »vel over-
vejede« Skridt, man nu foretog
sig: Byraadet skulde forestaa
Nedrivningen og Fjernelsen af
den gamle »CERES«, og saa
kan den parteres i ganske smaa
Stykker, og det kan muligvis
blive i Tusindvis af Numre,
der paa den Maade kan frem-
komme til offentlig Auktion,
der afholdes i samme Anledning.

Nedrivningen sker syste-
matisk efter den trufne Beslut-
ning. Der kommer for en Gang
Skyld nogle Arbejdere i Sving
»niðri hjá Hans hjá Birtu« idet
de gaar i Gang med Nedbryd-
ningen. Automobilene er ogsaa
taget til Hjælp for at denne Ope-
ration skal forløbe saa effektiv
som mulig — der er jo ikke
mere end een Maaned tilbage
af »Regeringstiden«. Af og til
kan man se Formanden for
»Teknisk Udvalg« komme paa
Pladsen for at paase, at alt gaar
redeligt til, og de gamle, rustne
og hullede Tagpladestumpe ikke
smides bort i Ødselhed — det
hele skal jo give Penge, naar
den forømtalte Auktion afholdes.

Og nu er den gamle Rønne
fjærnet paa Byraadets For-
anstaltning og Borgerenes
Bekostning.

Hvis Byraadet havde antaget
det indkomne Tilbud, vilde
Vedkommende, der afgav Bud
paa »CERES«, have bekostet
hele Historien, men nu bliver
det uundgaelig Borgerne, der
faar Andel i Udgifterne. Men
desværre faar de ikke Fordele-
ne ved at den gamle Bygning
fjærnes — den Fordel tildeles
ihvertfald foreløbig en Niende-
del af det nuværende Byraad.

Det »initiativrige« Byraad har
foranstaltet denne Regulering,
og begribeligvis i — i det aller-
mindste — een om ikke to
Hensigter, det behøver man
ikke at nære den allerringeste
Tvivl om, hvis man kender
ganske lidt til »Manøvren«.

»CERES« gav jo Penge men-
den stod som en gammel Rønne,
men det ærede Byraad vil
forsøge at lave det »Kunststyk-
ke«, at faa først »CERES«
fjærnet og siden at give Penge,
Penge, Penge. Penge baade i
Pose og Sæk. Indtægt, Ind-
tægt. Atter en fornyet og for-
doblet Indtægt, hvis Udgift,
naar alt kommer til alt, Byens
Borgere skal bære, absolut ikke

altid efter Evne, men snarere
som man er heldig til.

Men tilbage til Hensigten.
Hele denne Filmsforestilling,
Nedrivningen og Planeringen
ved »Hans hjá Birtu« m. m.,
skyldes naturligvis i første
Række en Slags forpligtende
Hensyntagen til Byraadets ene
Niendedel — ikke nogen neder-
ste Del, men snarere øverste
do. Men »last not least«, som
det lyder i Verdensnationens
Sprog, er det ogsaa — bevaars
— den store »Opdagelse«, By-
raadet har gjort, nemlig: Denne
planerede Plads vil formelig
blive en constant Guldgrube for
Thorshavns Kommune i de
første 10 Aar.

Man tænke sig den store
økonomiske Betydning, det vil
have for Byen og dens videre
Udvikling, at Kommunen i
stive 10 Aar faar en glubende
Indtægt paa hele store Hundrede
Kroner aarlig. Hva' Og sikke
mange Penge hele Spekulation-
en kan gi', naar man ogsaa
ta'r i Betragtning alle de Penge
den store Masse Auktionsnumre
vil gi'. »Tað ka' sku'kki bera
til, hva'«, var der nogen der
sagde, da han observerede, hvad
der skete paa den vestlige —
naturligvis vestlige — Side af
Thorshavns Elvs »ósar«. Hele
denne Foranstaltning for at
kunne skraabe en Indtægt sam-
men til Thorshavns Kommune,
hvis Udgifter skal overføres paa
Borgerne? »Tað ka' sku'kki
bera til.....«

Men hvorfra menes den for-
ventede Indtægt at kunne komme,
og hvorledes er det muligt,
at det skal kunne betale sig at
foretage den dyre Foranstalt-
ning, endda efter først at have
fjærnet den gamle Bygning?

Havde den gamle, agtværdige
Borger, Hans hjá Birtu, der
beboede dette Hus, været oven
Mulde den Dag i Dag, saa kan
man være overbevist om »at
hann vildi gi'við glósi«.

Men Tilfældet vil det ander-
ledes. Og naar man efter at
have betragtet dette revolution-
nerende Arbejde, der er nedlagt
paa omaltale Plads, saa er man
interessert i at vide den nær-
mere Hensigt med hele Filma-
tiseringen.

Forklaringen er her med det
samme: Det hele skyldes
»Amerikansk Olie«, eller maaske
nærmere: Benzin.

Denne Plads har »D. D. P. A.«
herværende Repræsentant udset
som en udmærket Markeds- og